

LIBER PRIMVS

nem manudicimur. Sic etiam partes hominis nobis magis notæ in cognitiōem partium cæterorum: quæ simpliciorum: deducere debent. Iis testimonium est id quod loco præfato ab Aristotele scriptum fuit (Cum pertrāsuerimus de his temptabimus si quid possumus secundum inductum modum assignare de animalibus & plantis) in fine etiam libri de causa longitudinis ac breuitatis uitæ scribitur (Sed de hoc quidem secundum se in his quæ de plantis determinabitur) Ecce quæ post animalia posuit plantas. De hoc tamen plura in posterioribus scribentur. Nunc autem satis sit de eo quæ animalia præsciri debent: ut per ea tanquam per clariora & per exemplar in plantarum cognitionem manuduci debeamus. Quis igitur comunior ordo sit dictarum quinque partium unius ad alteram: ex iis patet. Nunc autem ad quinque particulares ordines earum quæ in dictis quinque partibus continentur particularum: descendamus.

Sectio tertia & est ordo particularis trium primarum partium Caput primum de ordine particulari primæ partis & est liber de physica auditione.

Prima pars agit de primis principiis scilicet materia forma, priuatione, de natura, de causis quatuor, & causarum modis, de casu, ac fortuna, & communi motu, præter hæc de communibus agit, motum & naturalia fere omnia consequentibus passionibus scilicet continuo, infinito loco uacuo secundum aliquos ac tempore & aliis plurimis. Habet unicum librum hæc prima pars: in octo diuisum uolumina, licet nonnulli libros priores separatos fecerint, eos librum de principiis uocantes, Residuum uero de motu uocant. Inscrubitur de physica auscultatione uel physico auditu. Cum enim in eo de communibus in natura agatur merito nomen suscipit totius doctrinæ hoc autem est, physica, principia enim & maxime prima pluribus communia uirtute maxima sunt. Quid autem sibi uelit quod de auscultatione cum dixerimus: sic habeto. Exteriores enim ab Aristotele dicebantur historiarum ac rethoricarum constitutiones: tanquam amatoribus sapientiæ alienæ: Cæterum reliquas eius conscriptiones tanquam ab hominibus nobilitate sua auscultari ac mente coli debentes: auscultatorias omnes nuncupabant peripathetici: Eæ enim cum hominis finem attingere faciant: auscultatione digne sunt, tantoque attentius causas auscultare cogimur: quanto breuioribus obscurissimisque tanquam oraculis: ea si Aristoteles dedita opera: non inuidia motus: sed ut rudiora ingenia huius tam præclari conuiui indigna procul arceret: uiros autem dignos diligenti studio exerceret: nobis edidit. Hic igitur liber tanto magis cæteris auscultatorius dicitur: quo ad cæterorum de natura cognitionem propositus est. Ordo autem huius partis seu libri est quoniam in primis prima tractat principia pluribus communia, post hoc de his quæ omnia fere consequuntur naturalia de quo in principio ait (Necessarium & de natura temptandum prius determinare quæ circa principia sunt) & post pauca inquit (Vnde ex uniuersalibus in singularia oportet prouenire) De his autem communibus passionibus quæ consequuntur ea ait in principio tertii (Quoniam autem natura est principium motus &c.) & parum post (oportet non ignorare quid sit motus) Dehinc subdit (Cum autem determinauimus de motu temptandum est eodem agredi modo & de his quæ consequenter sunt) consequentia appellans Continuum, infinitum locum, uacuum secundum aliquos, Et tempus Et hæc satis sint de ordine particulari primæ partis quæ in uno solo cadit libro de physica auditione qui incipit (Quoniam quidem cognoscere & scire contingit &c.)

Ordo particularis secundæ partis, s. libri de cælo & mundo & libri de generatione & corruptione. Caput. II.
Pars secunda duos habet libros scilicet librum de cælo & mundo: & librum de generatione & corruptione. liber de cælo & mundo præcedit alterum, & in ipso: e a pars quæ est de cælo: præcedit, dehinc ea sequitur quæ est de elementis quattuor corporalibus: prout hæc omnia motu mouentur locali, motus enim qui ad locum cum sit omnium primus ac simplicissimus eum præcedit qui est ad formam, imo eius est causa. Quare librum de cælo & mundo præcedere ad eum phas est qui est de generatione & corruptione, qui incipit. (De generatione autem & corruptione). Inter simplicia uero: æterna & ea quæ aliorum causæ sunt: præsciri & prædeterminari debent, hac de causâ prius de cælo & mundo pertractat in primo ac secundo libro, post hæc in tertio & quarto de non æternis simplicibus & a cælo causatis scilicet elementis quattuor, Et hoc sensit simplicius licet Themistii interpretes Themistio non recte dedicauerit hæc: cum dixit (De simplicibus pertractat scientia quæ de Cælo est ab Aristotele instituta, nam prioribus duobus uoluminibus de quinta substantia eius quod proprie Cælum est: disputatur, Superque per empirias etiam illius ostenditur, in reliquis, duobus libris de quattuor elementis agit, quæ sub lunæ orbe sunt: quatenus simplicia sunt: & quatenus motus simplices habent). De ordine etiam libri de generatione & corruptione ad librum de Cælo ait (Sed cum de gignendis caducisque iam esset dicendum: primum duo uolumina de generatione & corruptione conscripsit, quibus naturæ rerum earum quæ gignuntur quatenus sunt gignendæ: & ea quæ communiter corripuntur quatenus huiusmodi sunt plenissime continentur: & iudicantur). Adde his ea quæ in principio tertii de Cælo & mundo ab Aristotele dicuntur (De primo quidem igitur elementorum dictum est quale quid: secundum naturam & quoniam incorruptibile & ingenitum) & hoc quantum ad primum & secundum librum (Reliquum aut de duobus dicere) scilicet graui & leui (Simul autem accidit cum diximus de his & de generatione & corruptione considerare) Hic enim liber huic secundæ parti annectandus est non quæ generatio aut corruptio sit corpus unum de simplicibus, Sed quoniam est tanquam uia qua natura a diuinis discedens corporibus ad corruptibilia gradatim procedit. Et est ab Aristotele additus quo corruptibilia in quantum talia: iam a uobis sciri incipiunt, Et, n. generatio & corruptio & liber hic sunt quasi principium ad generabilia & corruptibilia ut inquit Aueroys prius methæ. Hic autem ordo non ab re ab ari, positus est in principio tertii li. de cælo, nam si in quarto de cælo & mundo aut principio de generatione & corruptione huc posuisset ordinem: corruptibilia cum incorruptilibus ex una parte colligendo totum de cælo & mundo idcirco collegisset, Accedunt ad hunc ordinem de ari, in principio methæ, ubi secundam colligens partem: prius